

Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 16.5.1986 Sayı : 19109)

Kanun No.
3285

Kabul Tarihi :
8 . 5 . 1986

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Hastalıklar

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, hayvanlardan ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunulmasını ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele edilmesini sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun :

- a) Hayvanların sağlığını korumaya,
  - b) Bulaşıcı hastalıklarla mücadeleye ve bu hususta her türlü tedbirleri almaya,
  - c) Ülke içindeki hayvan hareketlerine, hayvan maddelerinin sevkine, hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihracını sağlık açısından düzenlemeye ve muayeneye,
- Dair hükümleri kapsar.

MADDE 3. — Bu Kanunda :

- a) Bakanlık; Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığını,
  - b) Hükümet veteriner hekimi; Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığınca bu Kanunun uygulamasında görevlendirilen veteriner hekimleri,
  - c) Hastalıktan şüpheli; açık ve tam olmayan hastalık belirtisi gösteren hayvanları,
  - d) Bulaşmadan şüpheli; hastalığın hiçbir belirtisini göstermemekle beraber, hastalığı almış olduğu kabul olunan hayvanları,
  - e) Hayvan maddeleri; et, süt, yumurta, bal, deri, yün, yapağı, tiftik, bağırsak, sakatat, tırnak, boynuz, kan, kemik, gübre gibi hayvan maddelerini,
- ifade eder.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerine tabi ve ihbarı mecburî hastalıklar Bakanlıkça tespit edilir ve Resmî Gazetede yayımlanır.

İKİNCİ BÖLÜM Sınırlarda Sağlık Zabıtası

Hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihrac yeri

MADDE 5. — Yabancı ülkelerle yapılacak her nevi hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihracı Bakanlık ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından müştereken tespit edilen gümrük kaplarından yapılır.

İthal olunacak hayvan ve hayvan maddelerinin muayeneleri

MADDE 6. — Yurda kara, su ve hava yollarıyla ithal olunacak hayvan ve hayvan maddelerinin sağlıklı olduğuna ve menşelerinde hastalık bulunmadığına dair resmî veteriner hekim tarafından çıkış yerinde verilmiş menşe ve sağlık raporlarının ibrazı şarttır.

Yurda ithal olunacak hayvanların sağlık durumuna dair ilk muayeneleri kapı ve limanlarda; kara, su ve hava taşıt araçları içinde, son muayeneleri ise gümrük kapılarında gösterilecek yerlerde hükümet veteriner hekimi tarafından yapılır. Hastalık bulunmadığı anlaşıldıktan sonra ithaline izin verilir. Hasta ve hastalıktan şüpheli hayvanlar ile hastalık amili taşıyan ve bulaşmadan şüpheli hayvan maddeleri reddolunur.

Hayvan maddelerinin muayenesi ve muayene sonucuna ait işlem bunların tahaffuzhane ve gümrük ambarlarına taşınmasından sonra yapılır; hastalık bulunmadığı takdirde ithaline izin verilir.

Menşee ve veteriner sağlık raporlarının tanzim şekline ait hususlar yönetmelikle belirlenir.

MADDE 7. — Bu Kanunun 5 inci maddesine göre tespit edilen gümrük kapılarına, menşee ülkeden veteriner sağlık raporu olmadan getirilen hayvan ve hayvan maddeleri ile herhangi bir bulaşık hastalıklı hayvan reddolunur.

Tespit edilen gümrük kapılarına veteriner sağlık raporu olmadan getirilen ve reddi mümkün olmayan hayvanlardan hastalıklı ve hastalıktan şüpheli görülenler hakkında bu Kanunun 34 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Tespit edilen gümrük kapılarına veteriner sağlık raporu olmadan getirilen ve reddi mümkün olmayan hastalık belirtisi göstermeyen hayvanlar sahibi hesabına 21 gün karantinaya alınır. Karantina sonunda sağlam bulunanların ithaline müsaade edilir. Hastalıklı bulunanlar hakkında bu Kanunun 34 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

Tespit edilen gümrük kapılarına veteriner sağlık raporu olmadan getirilen ve reddi mümkün olmayan hayvan maddeleri karantinaya alınarak muayeneye tabi tutulur. Muayene sonucunda hastalık taşımadığı anlaşılmanın ithaline izin verilir. Hastalık taşıyanlar tazminatsız olarak imha edilir.

Tespit edilen gümrük kapıları dışında, hududun herhangi bir yerinde veteriner sağlık raporu ile veya veteriner sağlık raporu olmadan yurda sokulan hayvanlar ve hayvan maddeleri buldukları yerde mahallî mahkeme kararı ile müsadere edilerek karantinaya alınır. Karantina sonunda hasta hayvanlar hakkında bu Kanunun 34 üncü maddesi hükümleri uygulanır. Sağlam bulunan hayvanlar ise usulüne uygun olarak satılmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığının ilgili mahallî teşkilatına teslim olunur. Hastalık amilini taşıyan veya bulaşmadan şüpheli hayvan maddeleri tazminatsız olarak imha edilir. Muayene sonucu hastalık taşımadığı anlaşılan hayvan maddeleri ise usulüne uygun olarak satılmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığının ilgili mahallî teşkilatına teslim olunur.

Hayvan hastalığı bulunan yabancı bir ülkeden bulaşmaya vasıta olabilecek hayvanlar ile hayvan maddelerinin gümrük kapılarından ithali hastalığın nevine göre bütün gümrük kapılarından veya gerekli görülen kısmından yasaklanır. Bu yasaklama hastalığın sönüşü ile karantina süresinin bitiminin bildirilmesinden sonra kaldırılır.

Kapatılmış hudut kapılarından girişlerde yapılacak işlem

MADDE 8. — Bulaşık hayvan hastalığı dolayısıyla kapatılmış olan hudutlardan, konulan yasağa rağmen memlekete sokulan hayvanlar veya hayvan maddeleri, düzenlenecek ve hazır bulunanlar tarafından imzalanacak tutanağa istinaden derhal mahallî mahkeme kararı ile müsadere olunur. Müsadere olunan hayvanlarda bulaşık hastalık arazi görülürse bu Kanunun ilgili hükümlerine göre işlem yapılır. Hastalık amilini taşıyan veya bulaşmadan şüpheli hayvan maddeleri hakkında yapılacak işlem yönetmelikte gösterilir.

Hastalık belirtisi göstermeyen diğer hayvanlar karantinaya alınır. Karantina süresini doldurup bulaşık hastalık arazi göstermeyen hayvanlar ile bu hastalıktan salim bulunan hayvan maddeleri usulüne göre satılmak üzere Maliye ve Gümrük Bakanlığının ilgili mahallî teşkilatına teslim olunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Hastahkların Çıkışında Haberleşme

Hastalık ihbarı

MADDE 9. — Bir yerde hastalık yahut sebebi belli olmayan hayvan ölümleri görülürse bu durumun köylerde hayvan sahipleri, çobanlar, celepler, hayvan bakıcıları tarafından köy muhtarlarına; çiftliklerde çiftlik sahiplerine veya kâhyalara; bu ihbarı alanlarla gezici sürülerde sürü sahipleri, koruyucuları, çobanları, serbest veteriner hekim veya serbest veteriner sağlık teknisyeni tarafından en yakın köy muhtarına, bulunmadığı takdirde jandarma karakoluna; şehir ve kasabalarda ise belediye başkanlıklarına veya mahallin mülkî amirlerine veya Bakanlık ilçe veya il müdürlüğüne veya polis, jandarma veya belediye zabıtasına; gemilerde kaptana, kaptanlar gümrük idarelerine; trenlerde istasyon idaresine; sınırlarda gümrük idaresine yazılı veya sözlü olarak belge karşılığında bildirilmesi zorunludur. İhbarı alanlar derhal mahallin en büyük mülkî amirine haber vermekle yükümlüdür. Hastalığın hüküm sürdüğü bölgelere yakın yerlerde bir hayvanın hastalanması dahi ilgililere haber verilmesini gerektirir.

Silahlı Kuvvetlerle haberleşme

MADDE 10. — Silahlı Kuvvetlere ait hayvanlarda çıkan hastahkların mücadelesi ve hastalığın söndürülmesinde yapılacak işlemler bu Kanunda gösterilen esaslara göre Silahlı Kuvvetlerce yapılır. Hastalığın çıkış şekli ve mahiyeti ile alınan tedbirler mülkî makamlara bildirilir.

Komşu ülkelerdeki hastahkların haber verilmesi

MADDE 11. — Sınır boylarında görevli idare ve gümrük memurları ile Silahlı Kuvvetler ve zabıta teşkilatı komşu ülkelerde hüküm süren hastahklar hakkında alacağı haberleri mahallin en büyük mülkî amirine ve mülkî amirler de en seri şekilde Bakanlığa bildirirler. Yabancı ülkelerde bir salgın hayvan hastalığı çıktığı takdirde o ülkelerde Türkiye Cumhuriyeti Devleti adına görevli olan bütün memurlar hastalığı bağlı buldukları dış temsilciliklere haber vermekle yükümlüdür. Dış temsilcilikler de en seri şekilde durumu Dışişleri Bakanlığa aracılığı ile Bakanlığa bildirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Hastalık Çıkışında Alınacak Genel Tedbirler

Geçici kordon

MADDE 12. — Bu Kanunun 9 ve 10 uncu maddesine göre hastalık haberini alan makamlar vakit kaybetmeksizin en yakın Bakanlık ilçe ve il müdürlüğüne bildirir. Veteriner hekim gelinceye kadar mahallî idarî makamlar, belediye ve ihtiyar heyetleri tarafından hasta ve sağlam hayvanlar ayrı ayrı muhafaza altına alınarak geçici kordon konulur.

Hastalık yerine gidilmesi

MADDE 13. — Hastalık haberini alan hükümet veteriner hekimi en seri vasıta ile hastalık yerine gider. Bu maksat için mülkî ve mahallî idare ve zabıta makamları gereken kolaylığı ve yardımı göstermeye mecburdur.

Hastalığa el koyma ve duyurma

MADDE 14. — Hastalık çıkan yerde hükümet veteriner hekimi derhal mahallî hayvan sağlık zabıtası komisyonunu toplar. Bu komisyon, hastalığın önlenmesi ve söndürülmesi için, hastalık çıkış kararı düzenler. Bu kararda yazılı tedbirler, komisyon tarafından uygulanır ve hükümet veteriner hekimi tarafından denetlenir.

Hayvan sağlık zabıtası komisyonu toplanıncaya kadar hükümet veteriner hekimi gerekli gördüğü tedbirleri almaya yetkilidir.

Alınan tedbirler idare amirleri ve muhtarlar tarafından mahalli vasıtalarla halka ilan ve ilgililere tebliğ edilmekle birlikte civar illere ve Bakanlığa en seri şekilde bildirilir.

Mülkî amirin yükümlülüğü

MADDE 15. — Hayvan sağlık zabıtası komisyonu kararı gereğince konulan kordon ve karantinanın yürütülmesi ve korunması için gerekli tedbirleri almakla o yerin mülkî amiri yükümlüdür. Hastalığın etrafa yayılma tehlikesi ve mahalli zabıta ile korunması mümkün olmayan hallerde kordonlar Silahlı Kuvvetlerle takviye edilir.

Giriş ve çıkış yasağı

MADDE 16. — Hastalıklı, hastalıktan veya bulaşmadan şüpheli hayvanlar ile bunların maddelerinin ve bulaşmaya vasıta olabilecek eşyanın kordon altından veya tecrit edildikleri yerden çıkarılmaları yasaktır. Çıkarıldıklarında müsadere ve tecrit olunur. Aynı hastalığa hassas hayvanların hastalıklı yerlere sokulması yasaktır. Bunlardan sadece kesilmek üzere getirilen kasaplık hayvanların girmelerine izin verilir.

Kordon altından veya tecrit edildikleri yerden çıkarılmasında zaruret olanlar ve alınacak fennî tedbirler yönetmelikte belirtilir.

Biyolojik madde, aşı, serum ve ilaç uygulamaları

MADDE 17. — a) Teşhis için kullanılan biyolojik maddelerin uygulaması hükümet veteriner hekimleri veya Bakanlıkça görevlendirilen diğer kamu kuruluşlarındaki veteriner hekimler ile serbest veteriner hekimler tarafından yapılır.

b) Bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit edilen hastalıkların çıkışında mücadele ve tedavi amacıyla aşı, serum ve ilaç uygulaması hükümet veteriner hekimleri, Bakanlıkça görevlendirilen diğer kamu kuruluşlarındaki veteriner hekimler, serbest veteriner hekimler ve bunların sorumluluğunda veteriner sağlık teknisyenleri tarafından yapılır.

c) Hastalık tehlikesi görülen yerlerde koruyucu aşılama ve ilaçlamalar, Bakanlığın vereceği program ve emirlere göre hükümet veteriner hekimleri, serbest veteriner hekimler veya hükümet veteriner hekiminin sorumluluğunda veteriner sağlık teknisyenleri tarafından yapılır.

d) Hayvan sahipleri biyolojik madde, aşı, serum ve ilaçların uygulanmasına rıza göstermeye, lüzumlu araç ve kolaylıkları sağlamaya mecburdur.

e) Hayvan sahiplerince bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit olunan hastalıklarla diğer hayvan hastalıklarına karşı veteriner hekim ve veteriner sağlık teknisyeni tarafından hayvanlara uygulanan aşı ve serumlar için Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikte belirtilen esas ve miktarlara göre ücret ödenir.

Hayvanların imhası, tecrit ve dezenfeksiyon

MADDE 18. — Hasta veya hastalarla temasta bulunan hayvanlardan öldürülmesi gerekenler zabıta görevlileri tarafından öldürülür, imha edilir ve buna ait bir tutanak düzenlenir.

Bulaşmaya vasıta olabilecek eşya ve maddeler temizlenir ve dezenfekte edilir. Bunlardan temizlenmesi veya dezenfeksiyonu mümkün olmayanlar yakılır. Temizlik işi hükümet veteriner hekiminin gözetimi altında hayvan sahipleri tarafından, dezenfeksiyon ise Bakanlığın ilçe veya il müdürlüklerince yapılır.

Hastalığın çevreye bulaşmasını önlemek için hasta ve hastalıktan şüpheli hayvanların tecritlerine mahsus ahır ve diğer yerler ayrılır. Ölenler veya öldürülenlerin gömülecekleri yerler su, yol veya meskenlerden uzak mahallerde hazırlanır. Bu maksatla belediyeler ve köy ihtiyar heyetleri kendi bölgeleri içinde yukarıdaki şartlar altında tecrithaneler ile hayvan gömülme mahalleri göstermeye mecburdur.

Kordon altında hareket

MADDE 19. — Kordon altında bulunan yerlerde hastalığa tutulabilecek hayvanlarla bunların her türlü maddelerinin toplanması park, pazar, panayır ve sergilere gönderilmesi ve kordon altındaki sürtülerin birbirleriyle temas ettirilmesi yasaktır.

Kordon içinde kalan park, pazar, panayır, sergi, han, yol, istasyon ve iskeleler gibi hayvanların geçmesine veya toplanmasına elverişli yerler hastalığa hassas hayvanlar ile maddelerine kapatılır.

Bir bölgede hastalık salgın bir hal aldığı zaman o bölgenin iskele, istasyon ve havaalanları ile genel geçiş yolları, hayvan, park, pazar ve panayırları hastalığın söndürülmesine kadar aynı hastalığa hassas hayvanlara kapatılır.

Kordonun kaldırılması

MADDE 20. — Kordon altına alınan yerlerde hastalığın ve bulaşma tehlikesinin yok olduğu, temizlik ve dezenfeksiyonların yapıldığı hastalık söntüş raporu ile bildirildikten sonra kordon kaldırılır. Durum valiliğe, valilikçe de Bakanlığa ve civar illere bildirilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Koruma ve Tedavi Tedbirleri, Yurt İçinde Hayvan ve Hayvan Maddelerinin Nakli ve Ticareti

Koruyucu ve tedavi edici maddelerin yapım ve kontrolü

MADDE 21. — Hayvan hastalıklarına karşı kullanılan aşı, serum ve biyolojik maddeler, Bakanlığın izniyle gerçek ve tüzelkişilere ait enstitü, laboratuvar ve tesislerde imal edilebilir.

Hayvan hastalıklarında kullanılmak amacıyla yurt içinde imal edilen veya Bakanlık izni ile yurt dışından ithal olunan aşı, serum, biyolojik madde ve benzerlerinin kontrolü yönetmelik esaslarına göre Bakanlıkça yapılır veya yaptırılır.

Yapımına ve kullanılmasına ruhsat verilen aşı, serum, kimyasal ve biyolojik maddeler ile veteriner müstahzarlardan yararlı olmadıkları, istenilen şartlarda hazırlanmadıkları, zararlı oldukları ve beyannamesindeki esaslara uyulmadan piyasada satıldıkları tespit edilenlere el konulur. Aynı seri numaralarının kullanma ve satışları Bakanlıkça yasak edilir. Bu Kanunun 52 nci maddesine göre ruhsatları iptal edilenlere aynı isim altında tekrar ruhsat verilmez.

Yurt içinde hayvan ve hayvan maddelerinin nakli

MADDE 22. — Zatî ihtiyaçlara mahsus veya mahallî pazarlara götürülen hayvan maddeleri hariç, hayvan ve hayvan maddelerinin memleket içinde nakli köylerde muhtar, şehir ve kasabalarda belediyeler tarafından verilecek menşe şahadetnameleri ile yapılır. Menşe şahadetnamesiz veya veteriner sağlık raporu olmadan nakledilecek hayvan ve hayvan maddelerinin nevi, miktarı ve esasları yönetmelikte belirtilir.

İlçelerden, başka il ve ilçelere yapılacak hayvan ve hayvan maddelerinin naklinde, menşesine en yakın yerdeki bakanlık il veya ilçe müdürlüğüne başvurularak menşe şahadetnamesinin veteriner sağlık raporuna çevrilmesi ve nakliyat sırasında bu raporların bulundurulması mecburidir.

Menşe şahadetnamesi ve veteriner sağlık raporlarının tanzimi ile ilgili hususlar yönetmelikte belirtilir.

Menşe şahadetnamesiz ve veteriner sağlık raporsuz hayvan ve hayvan maddelerinin nakledilmesi ve bu durumun 23 üncü maddede belirtilen görevliler tarafından tespiti halinde; hayvanlar ahkonularak, hükümet veteriner hekimi tarafından derhal müşahade altına alınır ve hayvanların menşesinde hastalık olup olmadığı araştırılır. Bu araştırmadan bir sonuç alınmaz ve 21 gün sürecek müşahade sonunda hayvanların hastaliksız olduğu anlaşılırsa veteriner sağlık raporu verilerek serbest bırakılır. Menşesinde hastalık bulunmadığı anlaşılan hayvan maddelerine de veteriner sağlık raporu verilerek serbest bırakılır.

Hastalıklı bulunan hayvan ve hayvan maddeleri hakkında yapılacak işlem yönetmelikte gösterilir.

Veteriner sağlık raporu almak için hayvan ve hayvan maddelerinin sahipleri tarafından il ve ilçe hayvan sağlık zabıtası komisyonlarınca tespit edilmiş olan yerlerin dışında yapılacak muayene istekleri, taşıt araçlarının mal sahiplerince temini suretiyle yerine getirilir.

Görevlilerin yükümlülüğü

MADDE 23. — Polis, jandarma, belediye zabıta memurları ile iskele ve liman memurları, köy muhtarları, koruma bekçileri, köy ve mahalle bekçileri görevli buldukları bölgelerde her türlü hayvan ve hayvan maddelerinin menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporunu aramakla ve menşe şahadetnamesiz veya raporsuz olanları alıkoyarak en yakın mülki idare amirine bildirmekle yükümlüdür.

Hayvan alım ve satımları

MADDE 24. — Şehir ve kasabalarda hayvan alım ve satımlarının hayvan park, pazar veya panayurlarında yapılması mecburidir.

Kurbanlık hayvan alım ve satımları bu madde hükmüne tabi değildir.

Teshir için fuar ve sergilere getirilen hayvanların menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporunun bulunması ve bu yerlerde hayvanların devamlı surette sağlık kontrolü altında tutulması şarttır.

Hayvan panayurlarının açılış zamanı ve süresi için açılışından en az 20 gün önce Bakanlığa bildirilerek izin alınır.

Hayvan toplama izni

MADDE 25. — Bulaşık hastalık nedeniyle Bakanlıkça hassas bölge ilan edilen yerlerde, mahallin en büyük mülki amirinden izin belgesi alınmadan hayvan toplanması ve nakli yasaktır.

Hayvan sürülerinin hareketi

MADDE 26. — Her nevi hayvan sürülerinin yurt içindeki hareketleri Bakanlıkça düzenlenir.

Hayvanla nakliyecilik yapanlar

MADDE 27. — Hayvanla nakliyecilik yapanlar mahalli belediyelerden ruhsat almak mecburiyetindedir. Ruhsatnamelerle ilgili hususlar yönetmelikte belirtilir.

Hayvanların hastalıklı yerlerden geçirilmesi

MADDE 28. — Mahalli hayvan sağlık zabıtası komisyonlarınca hastalıklı olduğu ilan edilen yerlerden o hastalığa hassas hayvanların menşe şahadetnamesi ve veteriner sağlık raporu olsa bile geçirilmeleri yasaktır. Ancak hastalıklı yerlerden hayvanların özel tertibatlı araçlarla transit olarak geçirilmelerine müsaade edilebilir.

Nakil araçlarının dezenfeksiyonu

MADDE 29. — Hayvanları veya hayvan maddelerini nakleden her türlü aracın nakil sonunda sahipleri tarafından temizlenmesi ve dezenfekte edilmesi mecburidir. Temizlik, dezenfeksiyon ve bunların kontrolü ile ilgili işlemler yönetmelikte belirtilir.

ALTINCI BÖLÜM
Hastahklarla Mücadele ve Denetim

Mahalli idarelerin yükümlülüğü

MADDE 30. — İl özel idareleri ve belediyeler hayvan hastahkları ile mücadele için mali imkânlarını ve hayvan varlığını göz önüne alarak bütçelerine yeterli miktarda ödenek koymak ve mücadeleye katılmakla yükümlüdür.

Hayvan sağlığı danışma kurulu

MADDE 31. — Hayvan hastahkları ile ilgili hususlarda Bakanlıkça verilen konuları inceleyerek görüş bildirmeye, gerektiğinde veteriner hekimliğin icrasına ilişkin hizmet konuları ile hayvan hareket ve nakillerini düzenleme ve her türlü hayvan maddeleri ile ürünlerinin muayene ve denetimi konularında görüş belirtmek üzere Tarım Orman ve Köyişleri Bakanının veya Müsteşarının başkanlığında Bakanlıkça seçilecek üyelerden oluşan «Hayvan Sağlığı Danışma Kurulu» kurulabilir. Bu kurulun teşkili ile çalışma usul ve esasları, Bakanlık talimatı ile düzenlenir.

Hayvan sağlık zabıtası komisyonları

MADDE 32. — İl, ilçe ve köylerde kurulacak hayvan sağlık zabıtası komisyonlarının kuruluş, görev ve çalışma esasları yönetmelikle belirtilir.

Komisyonların aldığı kararların uygulanması ile ilgili hususlar hükümet veteriner hekimlerince denetlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Kesilecek Hayvanlar ile Etlerin ve Hayvan Maddelerinin Muayeneleri

Hayvan kesimi

MADDE 33. — Ticarî amaçla kasaplık hayvan kesimleri mezbaha, et kombinası veya kapalı hayvan kesim yerlerinde yapılır. Bu yerlere gelecek hayvanların menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporu bulunması şarttır. Hayvanlar, kesimden önce ve kesimden sonra veteriner hekim tarafından muayene edilir.

Hayvanların kesim şartları, kesim öncesi ve sonrası muayeneleri ve mecburî kesimlerle ilgili hususlar Bakanlıkça yönetmelikle düzenlenir.

Mezbaha ve kombinalarda kesilecek hayvan ve hayvan maddelerinin muayeneleri veteriner hekim tarafından yapılır. Mezbaha, et kombinaları ve kesim yerlerinin sağlık şartlarına uygunluğu Bakanlığın denetimine tabidir.

Köylerde zafî ihtiyaç ve köy tüketimi için yapılacak kesimler ile kurbanlık hayvanlar bu madde hükümlerine tabi değildir.

İKİNCİ KISIM
Özel Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM

Sınırlarda Sağlık Zabıtası ve Karantina Tedbirleri

Önemli hastahklarda alınacak tedbirler

MADDE 34. — Yabancı ülkelerden yurdumuza gelen ve geri çevrilmesi mümkün olmayan hayvanlarda :

a) Sığır vebası, at vebası, mavidil, domuz vebası, salmonellosis ve tavuk vebası hastalıklarından biri tespit edildiği takdirde, hasta, hastalıktan şüpheli ve bunlarla temas eden hassas hayvanlar tazminatsız olarak öldürülür ve imha edilir. Bu hastalıkların bulaşmasına vasıta olabilecek diğer hayvanların ise, karantina süresi sonunda tazminat verilmeden sahipleri hesabına kestirilerek etlerinin tüketimine ve satışına müsaade olunur.

b) Şap, çiçek, kuduz, şarbon, yanıkara ve uyuz hastalıklarından birine tutulmuş olanlar ile hastalıktan şüpheliler tazminatsız olarak öldürülür ve imha edilir. Bulaşmadan şüpheliler, sahipleri hesabına karantinaya alınarak memleket içinde sağlık zabıtası hükümlerine tabi tutulur.

c) Sığırlarda verem, sığır, koyun, keçi ve domuz brusellozları ile tektırnaklılarda ruam ve durin hastalığı görülenler veya serolojik ve allerjik testlerle bu hastalıkların mevcudiyeti tespit olunanlar tazminatsız öldürülür ve imha edilir.

d) Haber verilmesi ve mücadelesi mecburî hastalıklar arasında ismi geçmediği halde mahiyeti itibariyle salgın niteliğindeki herhangi bir hastalığa tutulduğu tespit edilen hayvanlar hakkında Bakanlıkça gerekli tedbirler alınır.

(a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilen hastalıklar dışında kalan hastalıklar için uygulanacak işlemler Bakanlıkça düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yurt İçinde Sağlık Zabıtası ve Karantina Tedbirleri

Şap, sığır vebası, at vebası ve mavidil hastalıklarında alınacak tedbirler

MADDE 35. — Yurt içinde sığır vebası, şap, at vebası, mavidil hastalıklarından birinin çıkışı halinde hastalar ile, hastalıktan ve bulaşmadan şüpheliler Bakanlıkça belirlenecek itlaf, tecrit, aşılama, serumlama veya diğer uygulamalara tabi tutulur.

Kuduz hastalığında alınacak tedbirler

MADDE 36. — Kuduz yakalanan hayvan tazminatsız öldürülür ve imha edilir. Kuduz hayvanlar tarafından ısırılan veya kuduzdan şüpheli hayvanlar da tazminatsız öldürülür ve imha edilir, ancak bu hayvanların öldürülmesine sahipleri muvafakat etmezlerse masrafları kendilerine ait olmak üzere müşahade altında tutulabilir.

Kuduz çıkan yerlerde kedi ve köpeklerin, sahipleri tarafından muhafaza altına alınması zorunludur. Sapihsiz ve başıboş kedi ve köpekler şehir ve kasabaların belediye, köylerde köy ihtiyar heyetleri tarafından tazminatsız öldürülür ve imha edilir. Bu hususta gerektiğinde mahallî zabıta yardımı istenir.

Kuduz hastalığı ile mücadelede ilgili bakanlıklarla yapılacak müşterek çalışma esasları Bakanlıkça tespit edilir.

Tüberküloz, bruselloz ve ruam hastalıklarında alınacak tedbirler

MADDE 37. — Sığırlarda tüberküloz ve bruselloza ve tek tırnaklılarda ruama yakalandığı tespit edilen hayvanlar tazminatlı olarak kestirilir, öldürülür veya imha edilir.

Ticari amaçla sütçülük yapan yerlerdeki ineklerin tüberküloz testine, bruselloz yönünden de muayeneye tabi tutulmaları mecburidir.

MADDE 38. — İhbarı ve mücadelesi mecburî hastalıkların kordon müddetleri yönetmelikte gösterilir.

Hastalık bölgesine giriş ve çıkış

MADDE 39. — Bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit edilen hastalıkların çıktığı yerlerde hastalığın gerektirdiği şartlara göre hasta, hastalık ve bulaşmadan şüpheli hayvanlar hakkında gerekli kanunî iş-

lemeler yapılmakla beraber, her nevi hayvan, hayvan maddeleri ve bulaşmaya sebep olabilecek kaba yemlerin nakli, karantinanın devamı süresince hastalık bölgesine bulaşmaya duyarlı veya hastalığı taşıyacak diğer hayvanların sokulması yasaktır.

MADDE 40. — Bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit edilen hastahklarla smurlarda ve yurt içinde yapılacak mücadele esasları yönetmelikte belirtilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Müşterek Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Tazminat

Tazminat verilecek hastalıklar

MADDE 41. — Bu Kanun hükümlerine göre sığır vebası, ruam, at vebası, sığır tüberkülozu ve sığır brusellozu hastahklarından dolayı öldürülen veya kestirilen hayvanların sahiplerine Bakanlık bütçesinden aşağıda belirtilen miktarlarda tazminat verilir.

- a) Hastalığın açık belirtisini gösteren hayvanlar için takdir edilecek kıymetlerin yarısı,
- b) Hastalığın açık belirtisini göstermeyip yapılacak testlere göre teşhis konularak öldürülen veya kestirilen hayvanların takdir olunacak kıymetlerinin dörtte üçü,
- c) Sığır vebası ve at vebası hastahklarında öldürülecek hayvanlar için takdir edilecek kıymetlerin tamamı.

İhbarı zorunlu olan hastahklardan birine karşı koruma maksadıyla hükümet veteriner hekimi veya Bakanlıkça görevlendirilen veteriner hekim tarafından yapılan aşı, serum ve ilaç uygulamaları yüzünden öldükleri otopsi ve laboratuvar muayeneleriyle tespit edilen hayvanların takdir edilecek kıymetlerinin tamamı ödenir.

Yukarıdaki hallerde; hayvanların sarf ve tüketimi mümkün olan et, deri ve diğer kısımlarının bedelleri rayiç bedel üzerinden kıymet takdir edilerek hayvan sahibine bırakılır ve bedeli hak ettiği tazminattan düşülür.

Tazminat verilmeyecek haller

MADDE 42. — Resmî kurumlarla belediyelere ait veya sahipleri tarafından hastahkları haber verilmemiş veya hastahlı oldukları bilinerek satın alınmış hayvanlarla menşe şahadetnamesiz veya veteriner sağlık raporu olmadan sevk olunan ve ilan edildiği halde aşı ve ilaç tatbik ettirmeyen hayvan sahiplerine tazminat verilmez.

Kıymet takdiri

MADDE 43. — 41 inci maddede yazılı hallerde hayvanların kıymet takdiri; biri Kanunun 32 nci maddesi uyarınca kurulan komisyonun, diğeri hayvan sahibinin göstereceği bilirkişi ve hükümet veteriner hekiminin iştirakiyle üç kişilik bir heyet tarafından mahalli rayice göre yapılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Ceza Hükümleri

MADDE 44. — Bu Kanunun 5 inci maddesine göre tespit edilmiş olan gümrük kapılarından başka yerlerden hayvan veya hayvan maddelerini ithal veya ihraç edenler veya transit geçirenler salgın hayvan hastalığı sebebi ile gümrük kapılarından veya hududun tamamından yurda sokulması yasaklanan hayvan veya hayvan maddelerini ithal veya transit geçirenler ile ithal, ihraç ve transit işlemleri nedeniyle karantina veya muayene yerlerine alınmış hayvanlar veya elkonulmuş hayvan maddelerini kaçırarak, veteriner sağlık raporu olsun ve-

ya olmasın fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde üç aydan bir yıla kadar hapis ve ikiyüz bin liradan iki milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 45. — Bu Kanunun 6 ncı ve 22 nci maddelerinde yazılı menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporlarını sahte olarak düzenleyenler veya gerçek bir menşe şahadetnamesi yahut veteriner sağlık raporu üzerinde tahrifat yapanlar veya bu evrakı bilerek kullananlar ile hayvan veya hayvan maddelerini ihtiva eden vasıta veya kaplara konmuş olan işaret veya damgaları menfaat kastı ile değiştirenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde iki aydan sekiz aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Gerçeğe uygun olmayan menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporu veren memurlar ve hastalıklı hayvanlarla hayvan maddeleri için hastalıklı olduklarını bilerek menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporu düzenleyen veya veren memurlar, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde dört aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

MADDE 46. — Hastalıklı, hastalıktan veya bulaşmadan şüpheli hayvan veya hayvan maddelerini yahut bulaşmaya vasıta olabilecek eşya ve maddeleri her ne suretle olursa olsun kordon altına alınan yerler ile önceden tespit ve ilan edilmiş bulunan yasak bölgeler dışına çıkarılanlar, bu suretle çıkarılmış hayvan veya hayvan maddelerini satanlar, başkalarına devredenler veya bu işlere vasıta olanlar, bu yerlere hayvan veya hayvan maddelerini sokanlar, hayvan veya hayvan maddelerini tecrit veya muhafaza altına alındıkları yerler dışına çıkarılanlar ile öldürülmüş veya imha edilmiş hayvan veya hayvan maddelerini gömüldükleri yerlerden çıkarılanlar iki aydan altı aya kadar hapis ve otuzbin liradan üçyüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada yazılı hayvan veya hayvan maddelerini taşıyan nakil vasıtalarını kullananlar hakkında da aynı ceza hükmolunur.

MADDE 47. — Bu Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrası ile 24 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri saklı kalmak şartıyla hayvan park, pazar ve panayırlarından başka yerlerde canlı hayvan satanlar veya menşe şahadetnamesi yahut sağlık raporu olmadan hayvan veya hayvan maddelerini hayvan park, pazar ve panayırlarına, kombinalara, mezbahalara, kesim yerlerine ve sergilere getirenler ile hayvan veya hayvan maddelerini yurt içinde bir yerden diğer yere nakledenler yirmibin liradan ikiyüz bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 48. — Kordon altına alınan bölgeyi belli etmek için konulan işaret, levha ve benzerlerini tahrip edenler veya yerlerini değiştirenler onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 49. — Bu Kanuna göre bulaşıcı hayvan hastalığını veya sebebi belli olmayan hayvan ölümlerini ihbarla yükümlü olup da geçerli bir özürü olmaksızın 48 saat içinde 9 uncu maddede yazılı görevlilere bildirmeyenler fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Bu Kanunun 13 üncü maddesi hükmüne geçerti bir özürü olmaksızın uymayan hükümet veteriner hekimi ile aynı maddede yazılı makam ve kuruluşların görevli memurları fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa otuzbin liradan üçyüzbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

MADDE 50. — Kuduz hastalığı çıktığı ilan olunan yerlerde köpek ve kedilerini muhafaza altına almayanlar beşbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 51. — Mahallinde mutat vasıtalarla ilan edilmiş olmasına rağmen bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit olunan hastalıklara karşı hayvanlarını aşlatmak veya ilaçlamak üzere mahalline giden görevli memura hayvanlarını aşlatmayan, ilaçlatmayan veya bu Kanuna göre muayene ve teste tabi tutulması gerekli hayvanları muayene ve teste tabi tutturmayan hayvan sahipleriyle bunların yokluğunda hayvanların bakım ve gözetimi ile uğraşanlar onbin liradan ellibin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Aş tatbikini gerektiren hastalık; şap, sığır vebası, at vebası ve mavidil hastalıklarından biri ise fail hakkında yukarıdaki fıkrada yazılı cezalar iki misli artırılarak hükmolunur.

MADDE 52. — Hayvan sağlığını korumada kullanılan aşı, serum, biyolojik madde, veteriner müstahzarların tahlilleri sonucunda bileşimlerinde bulunan maddelerin saf olmadığı veya kodekse uygun bulunmadığı veya ruhsat almak için verilmiş formüle uymadığı veya teşhis, tedavi, koruma niteliklerini azaltacak şekilde etkili maddelerin noksan olduğu tespit edildiği takdirde bunları imal ve ihzar edenler sağladıkları menfaatin beş mislinden az olmamak üzere ağır para cezası ile cezalandırılır. Ancak bu ceza ikiyüzbin liradan aşağı olamaz. Bunları bilerek satışa arz edenler veya satanlar ellibin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fiillerin tekrarı halinde aşı, serum, biyolojik madde ve müstahzarın ruhsatı iptal edilir ve verilecek ceza bir misli artırılır.

Bahis konusu maddelere mahkeme kararı ile el konularak imha edilir.

MADDE 53. — Bakanlıktan izin alınmadan hayvan sağlığını korumada kullanılan her nevi aşı, serum ve biyolojik maddelerle veteriner müstahzarları imal ve ihzar edenler üç aydan bir yıla kadar hapis ve bir milyon liradan on milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Bunları satan veya satışa arz edenler yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Bahis konusu maddelere mahkeme kararı ile el konularak imha edilir.

Teşhis, tedavi veya aşı üretimi amacı ile canlı veya zayıflatılmış mikroorganizmalar ve benzeri maddelerden ithali Bakanlığın iznine tabi olanları izinsiz yurda sokanlar hakkında 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

MADDE 54. — Aşı, serum, biyolojik madde ve veteriner müstahzarları taklit ederek teşhis, tedavi ve koruma vasıflarını azaltacak veya kaybedecek surette imal veya ihzar edenler üç aydan bir yıla kadar hapis ve ikiyüzbin liradan iki milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır. Bunları bilerek satışa arz eden veya satanlar yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 55. — Bu Kanunda gösterilen istisnalar dışında kombina, mezbaha ve hayvan kesimi yerlerinden başka yerlerde ticarî amaçla hayvan kesen veya kestirenler, bu şekilde kesilmiş hayvanlara ait etleri satanlar veya satışa arz edenler onbin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

MADDE 56. — Bu Kanunda yazılı yasak fiiller hakkında yetkili memurlar tarafından tanzim olunacak zabıt varakaları aksi sabit oluncaya kadar geçerlidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Uluslararası Anlaşma Hükümleri

MADDE 57. — Hayvan ve hayvan maddelerinin ithal ve ihracında bu Kanunun 4 üncü maddesine göre tespit olunan hastalıklardan başka hastalıkların tespiti halinde yabancı devletlerle yapılmış olan anlaşma hükümleri uygulanır.

Yönetmelik

MADDE 58. — Bu Kanunun uygulama esas ve usulleri yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan kanunlar

MADDE 59. — 3.5.1928 tarih ve 1234 sayılı Hayvanların Sağlık Zabıtası Hakkında Kanun ile bu Kanunun ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe girinceye kadar 17 Eylül 1931 tarih ve 11656 sayılı Hayvan Sağlık Zabıtası Nizamnamesi ve eklerinin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 60. — Bu Kanun hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 61. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Cilt	Türkiye Büyük Millet Meclisi	
	Birleşim	Sayfa
25	68	179
27	92	464
28	98	198
	99	244
	100	300
	101	358:359
	102	427
	103	476:506

I - Gereğçeli 114 ve 114'e 1 inci Ek, S. Sayılı basmayazılar Türkiye Büyük Millet Meclisinin 103 üncü Birleşim tutanağına bağılıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet ve Tarım Orman ve Köyişleri komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/736; 2/59, 300.